

О. М. Царителі

аспірантка кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права

ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У цій статті ми зробили спробу обговорити деякі важливі питання міжнародно-правової охорони прав інтелектуальної власності (далі — ІВ). На сьогодні простежується глобальний характер наукових досліджень, в той час як право ІВ й досі багато у чому носить національний характер. Хоча основні принципи захисту ІВ схожі в багатьох країнах, але є певні відмінності в законодавствах, і це впливає на співпрацю.

Питання інформації завжди мають дві проблемні сторони: з одного боку, забезпечення сприятливих умов розповсюдження (отримання) необхідної інформації та, з іншого боку, забезпечення захисту від несанкціонованого розкриття інформації. На першому плані — доведення до зацікавлених осіб даних про наявні результати ІВ для їх ефективного залучення в економічний і цивільно-правовий обіг і, в той же час, захист інформації — забезпечення монополії володаря прав на результати інтелектуальної діяльності для реалізації його майнових інтересів. У першому випадку це створення системи розкриття інформації про наукові розробки і технології з метою більш ефективного її подання на ринку ІВ, формування механізмів розкриття інформації про ІВ як складової частини її маркетингу і трансферту. У другому випадку це створення правових та організаційних механізмів охорони інформації, що містить відомості про результати інтелектуальної діяльності. Торкаючись інформацій-

ного аспекту проблеми захисту прав ІВ, не можна не відзначити і таке питання, як інформаційна підтримка рішень, прийнятих у сфері формування державної політики у цій галузі [1].

У контексті обраної теми ми повинні розрізняти основні види об'єктів права ІВ, включаючи ті, що охороняються завдяки патентам, товарним знакам, авторським правам і комерційним таємницям. Щоб зрозуміти відмінності між цими типами ІВ, ми наведемо деякі приклади їх застосування.

Патент являє собою документ, наданий урядом для авторів винаходу, що підтверджує їх пріоритет у відкритті і стверджує, що винахідникам надаються певні права. Після того, як видали патент, вирішуються питання використання, продажу, імпорту або пропозиції до продажу винаходу. Ці права надаються тільки на обмежений період. Тим не менше, треба розуміти, що сила патенту не є необмеженою, він не виключає участі інших учених у роботі над тією ж проблемою задля поліпшення існуючих рішень.

Практично усе створене людиною може бути запатентовано доти, доки воно є новим та корисним. Національний характер патентів означає, що патент зареєстрований у національному патентному відомстві і діє на території цієї країни. Для того, щоб спростити процедуру патентної експертизи та координації зусиль національних патентних відомств, особливо у випадку, коли один і той же патент представлений у декількох країнах, було укладено декілька міжнародних договорів. Найбільш важливим з них є Договір про патентну кооперацію, який являє собою угоду про міжнародну співпрацю в галузі патентів між 142 країнами. Патентні заявки мають номери, які починаються з літер WO. При цьому слід мати на увазі, що ці патентні заявки, ще не є патентами. Міжнародна патентна система (РСТ) не видає міжнародні патенти. Після огляду у системі права надаються національними офісами. Якщо винахід має бути захищений по всьому світу, заявка повинна бути подана у тих країнах, що представляють інтерес [2].

Авторське право захищає творче або художнє вираження ідеї. Авторські права, позначені символом ©, не поширюються на ідеї та інформацію, а тільки на форму або спосіб, в якому вони виражаються. Програмне забезпечення також може бути захищене авторським правом. Закон сьогодні не вимагає закріплення по-

відомлення про авторське право на роботу або реєстрацію; автор є власником авторських прав навіть без цих формальностей. Захист авторського права на програмне забезпечення встановлюється в більшості країн. Договір, який би закріпив патентоспроможність програмного забезпечення, все ще не узгоджений на міжнародному рівні. Деякі країни приєдналися до Договору ВОІВ з авторського права. Цей договір забезпечує особливий захист на програмне забезпечення та комп'ютерні програми [3].

Товарний знак (або знаки обслуговування) захищає характерні особливості, знаки та імена, які використовуються у відношенні продукції (послуг) як індикаторів походження. Товарні знаки і знаки обслуговування визначаються символами «ТМ» і «SM» (для поки що не зареєстрованих) та ® (зареєстрованих). Комерційна таємниця — це конфіденційна інформація, яка тримається в секреті та забезпечує перевагу над конкурентами. Очевидно, що комерційна таємниця є кращим способом захисту інновацій, так довго, як це може бути таємницею. Перехід ключових співробітників в компанію конкурента наражає комерційну таємницю на великий ризик.

Ми обговорили деякі аспекти охорони прав ІВ. Незважаючи на очевидну значущість саме міжнародно-правової охорони зазначених прав, наразі не існує єдиного механізму на міжнародному рівні, який би надав уніфіковане регулювання усім аспектам цієї досить різноманітної групи прав. Отже велику роль продовжує відігравати національне законодавство, яке, однак, потребує подальшої уніфікації та оптимізації, що, у свою чергу, не уявляється можливим без розроблення відповідного міжнародно-правового інструментарію.

Література

1. World Intellectual Property Organization, About Copyright, Frequently Asked Questions [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.wipo.int/> — Назва з екрана.
2. Patent Cooperation Treaty of 1970 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.wipo.int/pct/en/texts/articles/atoc.htm> — Назва з екрана.
3. World Intellectual Property Organization Copyright Treaty of 1996 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://communicationx.net/World-Intellectual-Property-Organization-WIPO-Copyright-Treaty-pdf-e21685.html> — Назва з екрана.